

Interpellationssvar

Dnr 24KS514-3
2025-02-14

Kommunfullmäktige

Svar på interpellation från Moderaterna (M) - Bättre upphandlingar för små företag

Vid kommunfullmäktiges sammanträde den 25 november 2025, väckte Michael Agerbring - Moderaterna (M) följande interpellation.

”För att förbättra upphandlingar för små företag finns det flera åtgärder man kan göra. Genom att dela upp större kontrakt i mindre delar kan fler små företag delta i upphandlingar. Ställ rimliga och relevanta krav som är proportionerliga till specifik upphandling. Vi måste ha en bra dialog med småföretagare för att förstå deras behov och utmaningar. Anpassa upphandlingsdokumenten så att de blir enklare och mer tillgängliga för små företag. Genom att implementera dessa åtgärder kan kommunen göra det enklare för små företag att delta i offentliga upphandlingar och öka konkurrensen. Vi ska hjälpa små företag att gå ihop eller bilda konsortium i samband med större upphandlingar.

När en offentlig organisation, exempelvis Gävle kommun, ska göra ett inköp finns det regler för hur detta ska gå till. Syftet är att skattemedel ska användas så effektivt som möjligt, samt att företag inom EU ska få konkurrera på lika villkor. Inköpet ska annonseras ut och alla intresserade leverantörer har möjlighet att delta. Nu är det emellertid många företagare som känner sig exkluderade på grund av de krav som ställs i upphandlingarna. Även företag som uppfyller kraven vittnar om tidsödande och komplicerade LOU regler för att kunna delta i offentliga upphandlingar.

Direktupphandlingar är en väg som kommunen kan göra utan att uppsöka konkurrens på marknaden för små upphandlingar strax under 700.000 kr. Inköp Gävle annonserar alla sina upphandlingar i Kommers där man kan lämna in en intresseanmälan och få tillgång till upphandlingsdokumenten. Tyvärr har det inte alltid gagnat vårt lokala näringsliv då man vid tillfällen gått direkt till enbart en leverantör. Regeln bör vara att konkurrensutsätta även dessa upphandlingar i kommunen. En dialogupphandling kan också vara att föredra då kommunen får ta del av leverantörernas expertkunskap.

Med anledning av ovanstående frågor jag ansvarigt kommunalråd följande:

- Vad har styrande för ambitioner och plan för att göra det lättare för våra små företag att kunna konkurrera i kommunala upphandlingar?”

Åsa Wiklund Lång (S), Kommunalråd fick i uppdrag att besvara interpellationen.

Som svar på interpellationen vill jag anföra följande

Interpellanten visar på ett bra sätt i sin brödtext både på en rad svårigheter men lämnar också en rad egna förslag på hur upphandlingar bättre kan styras för att ge fler små företag möjlighet att lämna anbud på kommunens upphandlingar. Du beskriver också hur upphandling styrs av en omfattande lagstiftning (LOU) och hur detta ibland gör upphandling både krångligt och svårt. För oss kommunpolitiker så gäller det att utöva styrning inom lagen men ändå på ett sätt som styr mot de målsättningar vi har med den offentliga affären. Majoriteten delar i stort både interpellantens problembeskrivning och ser många av förslagen på lösningar som nämns, som mycket bra. Jag tänkte nedan lämna några beskrivningar av våra ambitioner och arbetssätt.

I majoritetens kommunplan står att läsa

”Vi vill att den kommunala upphandlingen används både för att skapa fler lokala affärer men också för att nå kommunala mål, sociala, ekonomiska och miljömässiga. När det gäller innovation i upphandling är det viktigt att öppna upp och efterfråga marknadens förslag på lösningar. Särskilt fokus ska läggas på att skapa goda relationer med det lokala näringslivet. En aktiv dialog före och efter upphandlingarna ska göra att våra behov och krav är väl kända och möjliga att nå.”

Gävle kommun har ett uttalat mål att använda offentliga affärer som ett verktyg i näringslivsutveckling (framgår i vår inköps- och upphandlingspolicy). Vi arbetar därför för att fler företag ska kunna och vilja lämna anbud till Gävle kommuns upphandlingar. Arbetet leds till stor del via Näringslivsavdelningen och dess inköps- och upphandlingsenhet men utförs i hela kommunkoncernorganisationen och utgår från kommunplan, näringslivsprogram och övriga styrande dokument

För att ha en nära koppling med näringslivet, kopplat till upphandling så driver Gävle kommun tillsammans med näringslivet (Företagarna Gävles styrelse utser näringslivets representanter) Gävles upphandlingsråd. Syftet med rådet är att främja och vidareutveckla offentlig upphandling och att stärka banden mellan kommunen och näringslivet. Rådet arbetar utifrån målbilden ”Bättre affärer – bättre företagsklimat”. På kommunens webbsida om Gävles

upphandlingsråd finns exempel på vad rådet bidragit med som även kan/bör ge positiv effekt för små företag: Gävles upphandlingsråd – Gävle kommun. Gävle kommun arbetar med att utveckla sin kompetens kopplat till marknaden man upphandlar. Det sker bla genom Gävles upphandlingsråd, Inköpsrådet (internt), marknadsdialoger och leverantörsdialoger. I dessa kan vi fånga hur vi bättre kan utforma våra upphandlingar för att inte exkludera mindre företag. Vi genomför också regelbundet Anbudsskolan, där företagare av alla storlekar får kunskap hur man lämnar anbud och kan ställa frågor och där vi kan föra dialog.

Vi bjuder även små företag till leverantörsdialoger, några exempel:

- restaurangbranschen (Gasklockorna och Rådhusstorget)
- tekniska konsulter
- livsmedelsbranschen (7 pågående leverantörer)
- programutveckling /system (kommande i jan 2025)

När det gäller direktupphandling så säger Gävle kommuns rutin för direktupphandlingar, som baseras på inköps- och upphandlingspolicyn, att konkurrensutsättning av direktupphandlingar ska beaktas. Det åligger varje ansvarig beställare inom Gävle kommunkoncern att följa rutinen.

Direktupphandlingar hanteras oftast direkt av beställarna (dvs chefer och medarbetare med beställarrätt ute i verksamheterna) ofta med stöd av sektorernas inköpsansvariga, men vissa av direktupphandlingarna hanteras av olika skäl av inköps- och upphandlingsenheten. Vissa direktupphandlingar annonseras genom Kommers Annons (upphandlingssystemet) och då blir det också möjligt att prenumerera på samma sätt som alla andra upphandlingar över direktupphandlingsbeloppet.

Vi kommer under 2025 att titta på möjligheterna att arbeta mer effektivt mot företag kopplat till direktupphandlingar för att öka konkurrensen där. Det är ett pågående arbete att förbättra förutsättningar i kommunens upphandlingar och näringslivsperspektivet mäts primärt genom två huvudsakliga indikatorer: NUI (Nöjd Upphandlings-Index) och betygsättning av ”kommunens upphandlingar” i Svenskt Näringslivs enkät om lokalt företagsklimat.

Båda indikatorerna har förbättrats under näringslivsprogrammets period (NUI har gått från 60 till 63, enkätbetyget har gått från 2,17 till 2,57. Men vi har en bit kvar att till utgången av 2025 nå målvärdena i näringslivsprogrammet. Därför arbetar vi vidare med en rad satsar för att främja den offentliga affären för både stora och små företag.

Vi vill gärna träffa och ha dialog med företag som upplever Gävle kommuns upphandlingar som krångliga och svåra att besvara. Min uppmaning blir

därför att återkoppla till näringslivsenheten och ansvariga politiker om ni någonstans får sådana signaler. Ni kan också uppmuntra till att boka in oss för ett företagsbesök.

Med det anser jag att interpellationen är besvarad.

Åsa Wiklund Lång (S)
Kommunalråd